

Janina Kancewicz-Hoffmanowa

"Naga dusza" i "Epoka mundurów".
W pięćdziesięciolecie śmierci
Stanisława Przybyszewskiego, Maria
Podraza-Kwiatkowska, "Twórczość"
nr 5 (1978) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 21/4 (70), 206

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ PACŁAWSKI Jan: Twórczość literacka Karola Szajnochy. Wrocław 1978, Oss., ss. 145, Prace Komisji Historycznoliterackiej w Krakowie nr 39, zł 30,-

Przedmiotem uwagi autora jest twórczość literacka Karola Szajnochy. Marginesowa wobec jego prac historycznych, stanowi dziś interesujące świadectwo życia literackiego w kraju, pełni też rolę informatora o pisarzu - jednym z najwybitniejszych historyków polskich II połowy XIX w. Prezentując sylwetkę Szajnochy, którego twórczość określa jako "ważne zwierciadło epoki", analizuje autor kształtowanie się jego poglądów politycznych i estetycznych oraz omawia rodzaje wypowiedzi literackich uprawianych przez pisarza.

BP/70/60

M.M.

/II/ PODRAZA-KWIATKOWSKA Maria: "Naga dusza" i "Epoka morderów". W pięćdziesięciolecie śmierci Stanisława Przybyszewskiego. "Twórczość" 1978 nr 5 s. 100-106.

Autorka analizuje pojęcie "nagiej duszy" w różnych układach opozycji. Według Przybyszewskiego, "naga dusza" to "dusza" wolna, nie ograniczona rygorami formy; od wszelkich rygorów formalnych wolny jest zatem także i artysta. Sposobem ekspresji w sztuce jest więc krzyk - bezpośredni, spontaniczny wyraz uczuć. W drugiej części artykułu przedstawiono różne XIX-wieczne odpowiedniki opozycji: nagość - strój. Nagość oznacza "indywidualność", szczerość, prawdziwość człowieka przedkulturowego, mundur - to sprowadzona do wspólnej normy zbiorowość oraz tradycja wieków kultury, ograniczająca twórcę swoim "wszystko już było". "Nagość" to także symbol samopoznania, wolność od norm społecznych i uznawanych zasad etycznych, prowadząca aż do barbarzyństwa: "»ponumerowane bydło« i »bestia«. Dwie skrajności, wobec których stanął człowiek u progu XX wieku".

BP/70/61

J.K.-H.